

מנחות צד

משה שווערד

1. ספר איזהו מקומן

שאחד מניף לכל החברים ואין אחד סומך
לכל החברים:

תנופה היא חובת גברא או חובת קרבן:
נתיבות הקודש נסתפק האם כוונת המשנה
שכל החברים מקיימים מצות תנופה דהמניף
הוי שליח עבורם, או דעיקר המצוה היא שרק
אחד מניף ועל כולם אין כלל מצות תנופה.
והנה תוכן חקירתו היא האם תנופה היא
חובת גברא או חובת הקרבן, וכעין החקירה
לענין סמיכה שכתבנו בריש מתני' לעיל צג.,
וראה בחזון יחזקאל (מוספתא י. ד.) שנקט
בפשיטות דתנופה היא חובת הקרבן ולא
חובת הבעלים.

2. תוספות מסכת מנחות דף סא עמוד ב

כהן מניח ידו תחת ידי הבעלים ומניף - לא דווקא קאמר תחת יד הבעלים ממש דא"כ הויא לה יד הבעלים חציצה בין הכלי ובין יד הכהן ובסוף שתי מדות (לקמן צד.) מסקינן גבי בעלי חברין לינפו כולהו בהדי הדדי קא הויא חציצה אלא הבעלים אוחזין באוגני הכלי והכהן בשוליו מלמטה והיינו תחת יד הבעלים והכי תנן בהדיא בשילהי מס' בכורים (מ"ו) הגיע לארמי אובד אבי מוריד הסל מעל כתיפו ואוחז בשפתותיו והכהן מניח ידו תחתיו ומניפו ובקונטרס פ"ל לקמן בפרק שתי מדות (דף צג.) דתנופת כהן לא איכפת לן אם יש בה חציצה דעיקר תנופה בבעלים היא וקשה דמנא ליה הא הא תרוייהו כתיבן ובירושלמי משמע קצת דהוי [תחת ידו] ממש דגרסי' גבי תנופת מנחת סוטה וכהן מניח ידו כו' ואין הדבר כעור מביא מפה ואינו חוצץ מביא כהן זקן ואפילו תימא ילד אין יצר הרע מצוי לאותה שעה ומיהו מצינו למימר דאע"פ שזה למטה וזה למעלה פעמים נוגעין ידיו בידה על ידי שמתיהד בתנופה.

3. תוספות מסכת קידושין דף לו עמוד ב

מכניס כהן ידו תחת יד הבעלים ומניף - וא"ת והא הוי חציצה דה"נ אמרינן במנחות (דף צד.) אין תנופה בחוברין פ"ל בשותפים דהיכי ליעביד לינפו והדר לינפו כלומר דהשותפין זה אחר זה יניפו חדא תנופה אמר רחמנא ולא שתי תנופות ואי מנח חד מן השותפין ידיה תחת ידיה דחבריה א"כ הוי חציצה אלמא דבכה"ג הוי חציצה וי"ל דלא דמי דהכא היינו טעמא דלא הוי חציצה בכה"ג לפי שהוא גזירת הכתוב דבעינן כהן ובעלים אבל התם גבי שני שותפין חשיב כה"ג חציצה אם אחד מהם מניח ידו תחת יד חברו לפי שאינה גזירת הכתוב שיהיו שניהן מניפים עוד וי"ל דה"נ לא מיירי שהכהן מניח את ידו תחת יד הבעלים ממש דבכה"ג הוי חציצה אלא ר"ל שאוחז הכלי למטה והבעלים אוחזין למעלה והשתא ליכא חציצה כלל דה"נ אשכחן גבי ביכורים שהכהן היה אוחז בשפתיו כלומר בשפת הכלי למעלה והבעלים למטה ה"נ גבי מנחות איפכא שיד הבעלים תהיה למעלה ויד הכהן למטה.

4. ספר איזהו מקומן

והרש"י כת"י מפרש דיקרא דכהן גדול הוא
דכשסומך הקטרתו מעולה משאר הקטרות.
והנה דבר חדש מצינו בפירוש הראב"ד בסוף
תמיד, שהוא מפרש 'דסומך' היינו שהכהן
גדול נשען על הסגן והמושיט והזורק,
ובהערה שם כתבו דיתכן שהוא מפרש כאן
דכבודו דכהן גדול הוא כמה שנסמך על הסגן
והמושיטין, ואין זה במשמעות לשון הגמ'
כלל, וצ"ע.

אמר אב"י התם משום כבודו דכהן גדול
- רש"י שלמעלה מפרש שיהא נראה
כמו שהקריב את כולם, וצ"ב דהא כיון שהוא
זורקן שפיר נראה שהוא מקריבן. ואולי
כוונתו רק לפרש הא דבזמן שהוא רוצה הוא
סומך ואחרים זורקין, וצ"ב.

5. ספר איזהו מקומן

שתי הלחם זכו' ונאפות אחת אחת -
מדברי הקר"א משמע דשתי הלחם יש
מצוה לאפותן אחת אחת, וכן נקט המנחת
חינוך (שו. מ.), והוסיף דמ"מ נראה דשרי
לאפות ככר אחר שאינו מן שתי הלחם יחד
עם כיכר דשתי הלחם, דהתורה הקפידה
דוקא על שתי ככרות הללו שלא לאפותן יחד.
אולם טה"ק כתב דמיעוט ד'אותם' בגמ' הוא
רק שאין חיוב לאפותן שתיים יחד כמו לחם
הפנים ורשאי לאפותן אחת אחת, אבל אין
חיוב בזה.

6. שפת אמת מסכת מנחות דף צד עמוד א

שם במשנה ונאפית שתיים שתיים צ"ע אי דוקא שתיים או אפי' כולו רק לאפוקי אחת כדרשינן ושמת אותם שיהי' עכ"פ ב' ביחד מיהו הרמב"ם בפיהמ"ש כ' דהלכה בידם כך א"כ אפשר דוקא שתיים ותו לא [וכ"מ בפ"ה הר"ש בתו"כ פ' אמור ע"ש]:

7. ספר בנימין

במשנה שטה"ל נילושות אחת אחת ונאפות
אחת אחת. מלשון המשנה משמע
ששנין הלישה והאפיה ממש בזה, ולכא' יש
הפרש רב ציניהם שהלישה נריכה שטה"י דוקא
אחת אחת כדיליף בגמ' מריצוי' דיהי', משא"כ
האפי' דלא ילפי' שטה"י אחת אחת רק
ממיעוטא דאותם הנאמר בלטה"פ ודאי איכא
למימר דלא אימעטא רק שאינו מלוג שטה"י
האפי' שתיים שתיים כמו בלטה"פ ורשות לאפות
שטה"ל א' א' אבל שיהי' מלוג שיאפה ב'
הלחם אחת אחת זה אינו נשמע כלל מן הכתוב
— טה"ק.

8. קרן אורה מסכת מנחות דף צד עמוד א

גמרא, ומנין שאפייתן שתיים כו'. צריך לדקדק במצות אפיה שתיים שתיים, או הכונה דב' הלחם אינן נאפות אלא אחת אחת, ולא יאפן שניהם כאחת, ולחה"פ יאפה שתיים שתיים, וא"כ שתי הלחם נאפה בשתי אפיות, ולחה"פ בשש אפיות, ולא משמע הכי מהא דאמרינן לעיל (ע"ב ע"ב) ולקמן (צ"ה ע"ב) דתנור מקדש ללחם, ואי אינו נאפה כאחת אלא שתיים היכי מקדש להו, הא ליכא שיעורא, דכלי שרת לא מקדש אלא אם יש כל השיעור (כא') [כל אחד] כפי שיעורו, ומטעם זה נראה דלא תקשי קושיית התוס' ז"ל בד"ה וכשהוא רודן כו' הא קערוות נתקדשו, ואפילו אי תנור לא מקדש, ולפי הנ"ל ניחא, דחלה אחת לא מיקדשא, אלא כולן כאחת, והא דנאפת שתיים ה"פ, דבלחם נילושית אחת אחת וניתנת בתנור אחת אחת, ולחה"פ נילוש אחת אחת ונותן בתנור שתיים שתיים, כדכתיב ושמת אותם, היינו שימה בתנור, אבל נאפות כולן כאחת, והרמב"ם ז"ל (בפ"ב) [בפ"ג] (ה"ג) מה' מעה"ק כתב בחביתו כ"ג דאחת אחת היתה נעשית, וע' משנל"מ ז"ל מש"כ מסוגיא דשמעתין, והדבר פשוט דמהא דרביעית נתקדשה ליתן רביעית לכל חלה הוא דיצא לו כן, אבל באפיה עושה כמה שירצה ודו"ק.

9. מקדש דוד קדשים סימן ג אות ג

ואתי שפיר ג"כ זה דילפינן במנחות (ח' ע"א) דמנחה קדושה בלא שמן שכן מצינו בלחם הפנים, ואמאי לא נילוף ג"כ דמנחה קדושה לחצאין מלחם הפנים למ"ד תנור מקדש, דלחם הפנים נאפות שתיים כדאמרינן בר"פ שתי הלחם (צ"ד א), ואף על גב דלחם הפנים הוא י"ב חלות וכולה מנחה אחת הוא ומוכח דקדושה לחצאין, [ולכא למימר דמנחה אינה קדושה לחצאין היינו חציה בכלי זו וחציה בכלי אחר, אבל הכא כולן מתקדשין בהתנור והוי כמו דעתו להוסיף דראשון ראשון קדיש, דדעתו להוסיף היינו שדעתו להוסיף בכלי זו ולהשלים יחד שיהיה שיעור שלם יחד אז קדיש ראשון ראשון, אבל כשדעתו ליטול החציה וליתן אח"כ החצי האחר הוי כמו במקדש בב' כלים כנ"פ], ולפמ"ש ניהא שפיר דזה דבכל המנחות אינן קדושות לחצאין הוא משום דהקידוש הוא שתהיה המנחה ראויה לקמיצה, אבל בלחם הפנים השולחן מקדש שיהא ראוי לקמיצה היינו לסילוק בזיכין, ועל השולחן הוא כל הלחם יחד, והתנור מקדש רק שיהא ראוי לסידור, ולזה אפשר דיכול להתקדש אף לחצאין כיון שיהיה אח"כ קידוש אחר בב"א, [ומצאתי להקרבן אורה ר"פ שתי הלחם (צ"ד א) שעמד בקושיא זו למ"ד תנור מקדש הא אין מנחה קדושה לחצאין, ור"ל דזה דאמרינן דאפייתן שתיים דכתיב ושמת אותם הוי רק שהשימה בתנור הם שתיים שתיים אבל נאפות כולן יחד ע"ש, אך אינו נראה כן מהתוספתא מנחות (פי"א ה"א) דאמרינן שם תנור היה לה כמין כוורת מרובע של שתי הלחם היה מחזיק אחד ושל לחם הפנים היה מחזיק שתיים עכ"ל, והיינו משום דשתי הלחם נאפות אחת אחת ולחם הפנים שתיים שתיים, ומוכח דכל האפיה לא היתה רק שתיים ביחד]...

עוד יש לתרץ קושית הקרבן אורה איך התנור מקדש הא אין כ"ש מקדשין כשיש בהם פחות מכשיעור דבעינן מלאים וכן מדפוסים, דהנה למ"ד מדת יבש נתקדשה ג"כ יש להקשות דאמרינן בפרק ב' מדות (פ"ז ע"ב) דלא היה מודד לא בשל ג' לפר ולא בשל ב' לאיל אלא מודד עשרונות, הא אין כ"ש מקדשין פחות מכשיעור, וכן בלחם הפנים דאמרינן (צ"ה ע"ב) למ"ד מדת יבש נתקדשה דמתקדשים לחם הפנים ע"י העשרון אף על גב דאין כ"ש מקדשין פחות מכשיעור, וכן במידת הלח למ"ד (מנחות פ"ח א) מנחה של ס' עשרון צריכה ס' לוג והוא מודד בלוג, דבלוג היה מודד לכל המנחות ומידת הלח מקדשתן, וצ"ל דזה דכ"ש אין מקדשין אם יש בהם פחות מכשיעור, הוא דוקא אם יש שם פחות מכשיעור של כל קרבן, כגון חצי עשרון דאינו ראוי לשום קרבן, אבל עשרון שלם או לוג שלם דהוי שיעור שלם בשאר מנחה אף על גב דבאותה מנחה הוא פחות מכשיעור מתקדש.

10. ספר איזהו מקומן

לחם הפנים וכו' ונאפות שתיים שתיים:

היאך מתקדשות החלות כשאינן נאפות יחד?

הקר"א הקשה איך תנור מקדש למ"ד דאפייתן בפנים (נ"ה), הלא אין כלי שרת מקדש אלא אם יש כל השיעור כאחד (לעיל ט, זמ"ס פ"ה). והכא אין נאפות כל החלות יחד. [קושיא זו קשיא גם על שתי הלחם דלעיל]. ומתדש הקר"א דצריך לשימן בתנור שתיים שתיים אבל נאפות כולם כאחת.

ותמה המקדש דוד (ג. ג. ד"ה וא"מ) מתוספתא פי"א דמשמע בהדיא שהיו נאפות רק שתיים שתיים, ותירץ באופן אחר, דכל קדושת התנור הוא רק לסדרן על גבי השולחן ואילו קידוש גמור חל ע"י השולחן, ולכן בקידוש זה שאינו גמור לא אכפת לן שאינן מלאים. והנה תירוץ זה לכאורה אינו עולה לשתי ✓

הלחם, אלא שגם שם יש לתרץ דהשחיטה היא המקדשתם להקטרה, נמצא שהתנור רק הכשירן לשחיטה, ובכה"ג יכול לקדש לחצאין. (הערת רי"ג קליימן שליט"א).

וראה במנח"א (עמ' קי"ד) מש"כ לישב קושית הקר"א בשם הגרי"ז, ומש"כ בשם החזו"א, ומש"כ לישב מדיליה.

והנה בשפ"א דן דיתכן דשרי לאפות כל לחם הפנים יחד, ומאי דממעטינן מ'אותם' הוא שלא יאפה אחת אחת אלא לכל הפחות שתיים יחד, אולם מסיק דמלשון הרמב"ם בפיהמ"ש שכתב דהלכה כך בידם משמע דשתיים דוקא ולא יותר. אכן במנחת חינוך (נ"ו. ט). נקט בפשיטות דלאו דוקא צריך ליתן שתיים בתנור דה"ה שיכול לאפות כולן כאחד, ועיקר הקפידא שלא יהא אחד בלבד.

11. ספר בנימין

ומיחו על עצם דברי ה"קין אורה" כבר העיר צמ"מקדש דוד" סי' ג' ס"ק ג' מהתוספתא פי"א דלימא שם תנור הי' לה כמין כורת מרובע, של שמה"ל הי' מחזיק אחת ושל לה"פ הי' מחזיק שמים, משמע דכל התנור לא הי' מחזיק כל הלחמים. (ואולי י"ל דהתוספתא הנ"ל ס"ל כמ"ד תנור אינו מקדש אבל מ"ד תנור מקדש יסבור דהתנור הי' מחזיק כל הלחמים.) יעו"ש ז"מקדש דוד" מש"כ הוא ליישב קושית ה"קין אורה" דהא דכל המנחות אינן קדושות לחלאין הוא משום דהקדוש הוא שמהי' המנחה ראוי לקמייה אבל בלמה"פ השלמן מקדש שיהי' ראוי לקמייה דהיינו לסילוק ציפין ועל השלמן הוא כל הלחם יחד, והתנור מקדש רק שיהי' ראוי לסדור ולזה אפשר דיכול להקדש אף לחלאין כיון שיהי' אח"כ הקדוש הכל צבת אמת. [נ"ב וגבי שמה"ל נמי י"ל דעיקר הקדוש הוא אח"כ ע"י שמיטת הזבח כדלימא לעיל פ' החלת מ"ז]. (ועיי"ש עוד).

ועוד נלע"ד ליישב קושית ה"קין אורה"
עפ"י הסברה שהצאנו לקמן דף ז"ה
ע"כ דענין קדושת התנור אינו כקדושת כלי
שרת לעלמא שמקדש מחמת שנמלא בתוכו
אלא עצם הקרימה של תנור מקדש כמו מעשה
שחיטה דק"ק וכמבואר בלשון רש"י ורגמ"ה
ריש פ' שני דמעילה (דף ט'), וא"כ לפי"ז
יש ליישב דהא דאין מנחה קדושה לחלאין הוא
דוקא היכי דמחמת קדושת כלי אחינן עליה
וכדילפי' לעיל פ"ק דף ז'. משניהם מלאים
סלת משא"כ הכא דמתקדש מחמת קרימת
התנור שפיר לא צעי שיהא כולן ציחד.

12. ספר בנימין

שם צמ"מ, ת"ר כו' שלשה דפוסין הם, נותנה לדפוס ועדיין היא צלק, וכמין דפוס הי' לה בתנור וכו'. יש להסתפק אם הדפוס שבתוך התנור הי' מחובר להתנור והוי מגוף התנור או שהי' כלי נפרד (ככל הדפוסין) מוכנס בתוך התנור.

ברם המעיין בדברי התוס' (ד"ה ודפוס) יראה מבואר איפכא שהדפוס לא הי' מחובר להנה התוס' מסתפקים אי הלחם הי' נתון בתוך הדפוס או מחוץ לדפוס (היינו מעל הדפוס מבחוץ) וכתבו לדייק מהא דבבב דוכתי משמע שהיו מדציקין פת בתנור ואי הלחם בתוך הדפוס נתונה א"א להדציקה בתנור ע"כ. והשתא אם נאמר דהדפוס שבתוך התנור מחובר הי' ומגוף התנור הוא הרי גם בתוך הדפוס שפיר מיקרי הדציק פת בתנור אע"כ מבואר להדיא דהדפוס לאו מגוף התנור הי', וכדעת הגאון בעל "אזן העוזר". אלא שלפי דברי תוס' אלו שרוצים לומר דהלחם הי' חוץ לדפוס והיינו בתוך התנור ממש א"כ כ"ש דיקשה לדעתו דס"ל דהלחם הפניס שבתנור לא הי' להם חוס התנור כיון שבתוך

והנה ראיתי צמ"מ עה"ק בסוגיין שכ' לדקדק ל"ל לג' דפוסין תיסקי לי' צמ"מ דפוסין דהא באותו הדפוס שנותנין צו הצלק בזה הדפוס גופא אפשר לאפותו, וכן תמה בתפא"י על המשניות והעיר גם דצמשהנה לא מוזכר אלא צ' דפוסין (וכמו שכבר עמדו בזה האחרונים ז"ל) יעו"ש עוד כמה דקדוקים. ולז"כ שניהם לחדש דהדפוס שבתוך התנור לא הי' כלי מיוחד כשאר הדפוסים אלא הי' צנין מחובר או בליטה שנצבה בתוך התנור ומגוף התנור הוא וכתב דכן מוכח לשון הגמ' "וכמין דפוס הי' לה בתנור" משמע שהי' מחובר בתוך התנור יעו"ש, ואולי זהו כוונת מרן החת"ס ז"ל, (וכן עי' לקמן ז"ה. לשון הצריימא כמין כורת הי' לה בתנור כו').

13. תוספות מסכת מנחות דף צד עמוד א

ובדפוס היה עושה אותן - אית דגרסי טפוס והכל אחד כמו גיטין (דף כו.) טופסי גיטין פורמ"א בלע"ז ואי אפשר לברר אם היה מתקן הלחם מחוץ לדפוס שהיה הדפוס בתוך הלחם או הלחם בפנים ומתוך הסברא נראה שהלחם בתוך הדפוס אבל מדקאמר בגמ' וליהדרה בדפוס קמא ומשני כיון דאפי לה נפחה משמע שהלחם חוץ לדפוס דאי בתוך הדפוס כיון דכמין דפוס היה לה בתנור היכי מינפחה הא אין הדפוס מניחה ועוד דבכל דוכתא משמע שהיו מדביקין את הפת בתנור ואם בתוך הדפוס נתונה אי אפשר להדביקה ומהא דקתני וכשהוא רודן נותנן בדפוס אין לדקדק דשייך רדיה מפני הדפוס ולא מפני שהודבקה בתנור.

14. ספר בנימין

והנה לעיקר הוכחת התוס' שהלחם הוא חוץ לדפוס מדקאמר כיון דאפי לה נפחה ואי צמוך הדפוס היכי מינפחה כו' נלע"ד דרבינו גרסס ז"ל צפירושו כיוון ליישב זאת צמה שפי' דהדפוס שצמנור הי' גדול מעט מן הדפוס הראשון והיינו שהוקשה לו כקושית התוס' היכי מינפחה הא אין הדפוס מניחה ולזה פי' דהדפוס שצמנור הי' גדול מעט מן התנור הראשון והיינו כדי שיעור הנפיחות. (אח"כ ראיתי שכן כ' צס' שפ"א מעלמו ליישב קושית התוס' ולא ראה שכן פי' רגמ"ה ז"ל להדיא וע"ע צצה"ז וצ"ק). ולפי"ז מצורר עכ"פ להדיא דעת הרגמ"ה ז"ל דק"ל דגם הדפוס שצמוך התנור נעשה הלחם צמוכו ולא מחולף לו ודלא כהתוס'.

15. שפת אמת מסכת מנחות דף צד עמוד א

שם במשנה ובטפוס כו' דברי התוס' בכאן לא הבנתי לא הקושיא ולא התירוץ וכבר כתבתי בגמ' בזה דפשוט דכוונת התוס' רק על הטפוס שבתוך התנור זה הי' הלחם על הדפוס אבל הדפוס הראשון והאחרון בודאי הי' הלחם תוך הדפוס דאל"כ איך אמרו בגמ' דאי אפה לה נפחה מה לי שנופח מבחוץ כיון דהדפוס ינתן תוך הלחם א"ו דדפוס שמבחוץ הי' הלחם תוך הדפוס א"כ הר"ב ותוס' דבר אחד אמרו וכוונת התוס' יום טוב בתירוצו אין מובן לי כלל ואם גם כוונתו כמ"ש א"כ דעת התוס' ג"כ הכי וצ"ע:

16. ספר חזו"א קדשים מב:כח

ונראה דמעיקר מלות לחי"פ יכול לעשות צכל חמונה שירלה ואין פלוגתאן אלא צמה נכגו, ויש לעי' דלמ"ד כתיבה פרוזה שטחו גדול כרצו משטחו של זה דאמר כספינה רוקדת, ואחרי שמת הסלת ידועה כלא אפשר לעמוד על המצחן, ואפשר דיש לעשותו ספוגי שיכי שטחו גדול ואפשר לנוש אותו עב שיכא שטחו קטן.

17. דף על הדף מנחות דף צד עמוד ב

בגמ': רבי חנינא אמר כמין תיבה פרוצה, ר' יוחנן אמר כמין ספינה רוקדת.

בבעל הטורים (ויקרא כ"ד ה') כותב: ואפית אותה. בגימטריא כמין תבה פרוצה ובגימטריא ספינה רוקדת. עכ"ל והוא פלא.

ובספר גימטריאות מרבי יהודה החסיד כותב (שם): "ואפית אותה" (ויקרא כ"ד ה') בגימטריא כמין תיבה פרוצה. "סולת ואפית" (שם) בגימטריא זה כמו ספינה רוקדת. עכ"ל.

ובמצרף לכסף על בעל הטורים כתב די"ל דהג"ל של "תיבה פרוצה" הוא עם ה', והיינו תיבת "תיבה" מלא, וחסר ט', ומצרף ט' האותיות של המילים ואפיתה אתה ע"כ.

והנה הרמב"ם (תמידין ומוספין ה' ט') פסק בענין לחם הפנים כמאן דאמר כמין תיבה פרוצה ולא כרבי יוחנן דאמר ספינה רוקדת אף דתניא כוותיה?

וכתב הגאון האדר"ת זצ"ל בספרו סדר פרשיות (פר' תצוה): ונראה לי די"ל לפי מה שכתב רש"י בפירוש התורה דלהכי נקרא לחם הפנים משום שהיה לו פנים לכאן ולכאן [שמות כ"ה כ"ט], והיינו טעמא דסבירא ליה כמאן דאמר תיבה פרוצה היה וכמו שכתב רש"י, ועיין רמב"ן בזה, ואם כן למאן דאמר כמין ספינה רוקדת מאי טעמא נקרא לחם הפנים? ועיין מנחות (צ"ו ע"א) במשנה: בן זומא אומר לחם הפנים שיהא לו פנים ואיכא דגרסי שם פינים, עיין שם. וי"ל דזהו למאן דאמר כמין ספינה רוקדת היה, ובביצה (כ"ב ע"ב) וכמה פת עבה טפח שכן מציינו בלחם הפנים טפח, ולכן פסק הרמב"ם כמ"ד תיבה פרוצה, והיינו שלמד הפי' בתיבת לחם הפנים כפרש"י הנ"ל ודו"ק.

18. דף על הדף מנחות דף צד עמוד ב

בגמ': כמין ספינה רוקדת. וברש"י (ד"ה כמין וכו'): "ולהכי קרי לה רוקדת שמרקדת והולכת מהר", עי"ש ובתוס'.

וכתב בספר במדבר יהודה (סו"פ אמור): וי"ל הנה השלחן רומז לפרנסה וכן הלחם, וחז"ל אומרים שקשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, ולזה דומה הלחם כספינה רוקדת בים, להעיר לנו ע"ז, שקשה מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, וכמו שהספינה רוקדת פעם קופצת למעלה ופעם למטה, כן הפרנסה אינה תלויה בהתאמצות שלו כי הכל בגזירת הבורא, ומזונותיו לפי מעשיו ורצון הבורא, פעם מושפע יותר ופעם פחות.